

20 ОЖИСТОБАДИ

НЕДЕЉНИ ЛИСТ НАРОДНОГ ФРОНТА БЕОГРАДА

БРОЈ 253 ★ БЕОГРАД, 23 СЕПТЕМБАР 1949 ★ ДРАГОСЛАВА ЈОВАНОВИЋА 1/IV ★ ТЕЛ. БР. 22-210 ★ ЦЕНА БРОЈУ 2 ДИНАРА

Покрет за већу продуктивност рада шири се међу железничким и графичким радницима

Талас борбе за већу продуктивност рада, коју је повео Алија Сиротановић, захваљујући је, пред готово свих радника у нашој земљи, и колективе десетина и десетина предузећа из разних грана. За примером рудара кренули су најпре зидари, који су организујући нов начин рада, обарили рекорд за рекордом, а затим ливци, текстилци и други. У том низу такмичењу које све више осваја и постаје сталан систем рада, израсло је много нових хероја наше социјалистичке изградње. Стотине наших људи из разних колектива схватили је да покрет за већу продуктивност претставља уствари покрет за даље jaчање и развој социјализма у нашој земљи, и да је учествовање у том покрету, свакодневно постизање високог радног утицаја социјалистичка и патриотска обавеза сваког радника према својој социјалистичкој домовини.

У овом великом покрету нису изстали ни наши железничари, који су у данима стогодишњице железница, узимајући нове обавезе, показали своју љубав према отаџбини и пуно схватање значаја борбе за већу продуктивност рада, односно борбе за бржу изградњу социјализма, за бољи и срећнији живот народа социјалистичке Југославије.

Такмичење међу железничарима покренули су железничари из Скопља. Поред обавезе да петогодишњи план транспорта изврше за четири године, коју су прихватили сви железнички колективи, железничари из Скопља су узели и обавезу у повећању броја километара који мора да пређе једна локомотива између два режимске прања. Локомотивска бригада Ђирица Трајковског и Христе Јаневског из локомотиве Скопље узела је обавезу да њихова локомотива без режимске оправке пређе пут од 150.000 километара и позвала на такмичење све другове из локомотива Београд, Загреб, Сарајево и Земул.

Трудбеници локомотиве Београд прихватили су позив на такмичење. На конференцији, на којој је присутан био досадни рад машинског и ложака и осталог особља које учествује на одређеним локомотивама и одржавању њихове исправности, најистакнутији чланови колектива узели су обавезу које су својом величином надмашивале обавезе околњашких железничара.

Машинског Мирко Паулић и Душан Потковић са ложака узели су обавезу да на својој локомотиви серије 05-039 пређу без режимске оправке 173.000 километара, а без прања котлова 40.000 километара. Досадашња средња норма за локомотиве брзих, путничких и теретних возова била је 50.000 километара. Највећи рекорд који је досад постигнут на локомотивама серије 05 износио је 135.000 километара пута без режимске оправке. Да би се схватила величина нове обавезе истакнутих машинског београдске Локомотиве, може се напоменути да би њихова локомотива без оправке могла да пређе 132 пута по најдужој линији у нашој земљи, пругу Београд — Јасенице, или да буде још јасније, њихова локомотива би по тој обавези могла без режимске оправке четири и по пута да обиђе земљину куглу. Машинског Филип Клаузер и Тодор Мирковић узели су обавезу да на локомотиви 05-011 пређу без режимске оправке 160.000 километара, а без прања котлова 35.000 километара. Ови примери нису остали усамљени. Радисав Ђоровић и Драгослав Милутиновић обавезали се да ће на својој локомотиви 05-001 прећи без режимске оправке 150.000 километара а без прања котлова 15.000 километара. Машинског Стојан Милутиновић и Милан Радичић дали су обавезу да са својом локомотивом пређу без режимске оправке 150.000 километара и 40.000 километара без прања котлова.

Локомотивске бригаде са локомотива серије 01— такође су узеле учешћа у давању обавеза.

Љубиша Дамитријевић са Стеваном Симићем узео је обавезу да на локомотиви 01-118 пређе без режимске оправке 120.000 километара а без прања котлова 15.000 километара. Ове обавезе су мање по брзину километара, али оне су још теже с обзиром да се на локомотивама серије 01— не употребљавају препарати за умекшавање воде, а кад се вода не умекшава много се таложи на видоцима котла и због тога се прања котлова морају вршити чешће.

Локомотивама за теретне возове обзиром да иду спорије од локомотива за путничке и брзе возове, потребан је много већи временски период да пређу известан број километара него локомотивама брзих и путничких возова. Но и поред тога машинског локомотива за теретне возове узели су веома значајне и велике обавезе. Драгослав Милутиновић и Јован Матић, на пример, узели су обавезу да са својом локомотивом пређу 100.000 километара без режимске оправке и 20.000 километара без прања котлова.

Укупно је дванаест локомотивских бригада узело високе обавезе чије ће испуњење знатно подићи продуктивност њиховог рада и које све далеко премашују досадашње рекорде.

Испуњењем ових значајних обавеза локомотивске бригаде београдске Локомотиве постићи ће значајне уштеде у угљу и мазиву. Локомотиве неће често стајати на оправци, него ће без дугих прекида, годину и годину и по дана, вући нашим пругама у разне правце возове пуне путника, пуно разноврсног терета. Успешним испуњавањем ових обавеза знатно ће се побољшати транспорт путника, возови неће закашњавати, Београд ће на време добијати довољне количине огрева, воћа и поврћа, а индустрија ће на време добијати потребне количине угља.

У графичкој индустрији до сада није било не-ког добро организованог бригадног система рада.



Машинског Филип Клаузер и ложака Богдуб Павловић

Било је ту и тамо покушаја, али су се они углавном свршавали растурањем бригаде, после свршеног општег посла.

Ових дана у штампарији „Просвета“, на ини-

цијативу радника, образоване су у књиговезници три бригаде од најбољих радника.

У петак су први пут две бригаде почеле са новим начином рада, такмичење се међусобно. Предузеће је претходно припремило сав потребан материјал, како се не би изгубио ни један тренутак у чекању. Нов начин рада се састоји у томе да се једна радница претвара у тупикалом странице књига, две убацију странице, а четврта пресује, док је раније једна радница сама и претвара странице и убацивала их у корице, а затим пресовала. Овакав начин рада показао је већ првог дана своју предност над ранијим. Првог дана рада прва бригада остварила је дневни задатак са 185 од сто, а друга бригада са 183 од сто. У првој бригади ради Вера Шејиновић, четврти пут ударница; Вера Девриња, десет пута ударница и Љубинка Жаквић, четири пута ударница. У другој бригади ради Вука Урошевић, петострука ударница; Марица Клежковић, троострука ударница; Драгица Сажарица, троострука ударница и Даринка Кузмановић, једанпут ударница. Готово све ове раднице су омладинке.

Другог дана такмичења извршиле су две бригаде



прва бригада је испунила дневни задатак са 215 од сто, а друга са 224 од сто. Трећег дана је прва бригада испунила дневни задатак са 217 од сто, а друга са 220 од сто. Највећи утицај у току тог производног такмичења за један сат постигла је прва бригада која је савиши задатак испунила са 260 од сто и већ у 10,30 часова испунила читав дневни задатак.

Овај бригадни систем доноси далеко већу продуктивност рада. Раније је једна радница убацивала у корице у току осмочасовног рада 1.440 комада књига, а сада свака радница у Бригади убацива за осам сати просечно 3.095 комада књига у корице.

Овакав систем рада по бригадама треба применити и на остале операције посла, које претходе књиговезачком послу.

Да би се и у осталим графичким предузећима увео овај нов бригадни систем, једна бригада састављена од најбољих радница из две бригаде ићи ће да ради по осталим графичким предузећима Београда, а касније ће ићи и ван Београда. На овај начин, организованост бригадног система рада и графичка предузећа ће заузети достојно место у борби за већу продуктивност рада.

Пред Други конгрес синдиката Србије

У недељу, 25 септембра, одржаће се Други конгрес синдиката Србије. На конгресу ће се анализирати до садашњи рад, а колективима који су у раду показали најбоље резултате биће додељене награде.

Петнаестог августа општелно је у свим предузећима Србије појачано такмичење у част Другог конгреса синдиката. Овако такмичење организовано у даљем да су наши рудари водили у највећем жељу борбу за већу продуктивност рада, запалило је спонтане колективе и покренуло хиљаде наших трудбеника да у социјалистичкој изградњи ширењу све видније и значајније резултате.

У овом такмичењу узеле су учешћа предузећа из свих грана привреде. Да би се такмичење што правилније и успешније одвијало, најбоља предузећа из појединих група позивала су на такмичење сродна предузећа. Такмичило се за што успешније извршавање плана, за бољи квалитет рада, за снижење пуше цене кшптања, за бољу радну дисциплину, за стручно уздицање и за успешније решавање низа других питања из сектора синдикалног рада. Предузећа која су се такмичила износила су свакодневно, поред својих резултата, и резултате предузећа са којим се такмиче. Овако добро организованом службом евиденције покретала је трудбенике да улажу што више снаге у постизање

Велика борба рудара за већу продуктивност рада имала је велики утицај и на ово такмичење. Попут рударских бригада у разним гранама привреде организоване су бригаде које су из једног предузећа одлазиле у друго и тамо се такмичиле са бригадима тог предузећа. У Београду су најпре организоване бригаде по текстилним предузећима. Тако је у београдском предузећу „Слава“ пословала бригада из текстилног предузећа „Соња Маринковић“, у предузећу „Иван Милутиновић“ радила је бригада из лесовачког текстилног предузећа „Црвена звезда“, а у предузећу „Октобарска слобода“ бригада предузећа „Слобода“ из Куле.

Поред ових бригада организоване су и бригаде по металским предузећима. Тако је у ливничкој „Александар Ренковић“ радила бригада ливача из ливничке железне и темере из Велике Книжде.

Овакав начин рада у овом великом такмичењу утицао је много на већу продуктивност рада и много је користио у погледу измене искустава. Такмичење се, те бригаде су свакодневно високо превазишале норму, а на тај начин покретале читав колектив на још жешћу борбу за боље резултате у производњи. Такмичење бригада је, поред тога што је знатно утицало на пораст производње одељења у коме се одвијало, а самим тим и целог предузећа, много дистрибуло и читавом такмичењу уштеде. Јер, на време обрвана бригада из другог предузећа је такмичење је

са тој бригадом ступало седмично — осам, а неке и по двадесет бригада. Поред тога и за време обрвана тих бригада и после њиховог одласка, такмичење је обухватило и читаво одељење које су, такмичење се сва заједно у част Другог конгреса, савладала међусобно такмичење, а на тај начин утицало на корист производње.

Земљајући оваквом такмичењу и овој измени искустава, наши трудбеници у свим гранама привреде поставку, нарочито у погледу извршавања планови задатака, видне резултате.

Примером рудара пређу данас хиљаде трудбеника. Зидари обрадују, излажују по новом начину, досадашње рекорде у изградњи железничара узимају велике обавезе, машинског се обавезују да пређу 175.000 км. без режимске оправке локомотива; трудбеници Индустрије мотора у Раковима изграђују прве тракторе. Нормени љубављу према

домовини, сигурни у исправност линије којом нас води наша Партија, постижући изванредне резултате у социјалистичкој изградњи, наши трудбеници дају најбоље одговоре онима који би хтели да уоче изградњу социјализма код нас.

Дочекујући Други конгрес синдиката Србије са новим постигнућима, са добрим резултатима постигнутим у такмичењу, трудбеници Србије ће после Конгреса, примајући нове задатке, ваједно са осталим трудбеницима наше земље, наставити са још више снагом победоносан ход у изградњи социјализма.

ПЕШТАНСКА ОПТУЖНИЦА



— Што сте стали? — Нем тугом даље, није преведено са руског!

70.11.49

За отклањање недостатака у помоћи социјалистичком преображају села

Организације Народног фронта Београда преузеле су, поред осталих обавеза, у част петогодишњице ослобођења Београда и такмичарску обавезу у помоћи на социјалистичком преображају села. У првом месецу такмичења у августу постигнути су значајни резултати и многобројне екипе из предузећа и установа обилазиле су селачке радне задруге и пружиле разноврсну помоћ. Али, и поред свих успеха и добрих резултата који су постигнути у овом месецу, ипак у овој необично важној акцији има још доста недостатака и неорганизованости, што омета да помоћ у социјалистичком преображају села буде још успешнија и већа. Навешћемо само неке главне недостатке који су се могли уочити у досадашњем одласку екипа на село.

Услед неорганизованог саваја екипа и то углавном због слабе везе са рејонским комисијама селско-град и са самим задругама на терену било је доста екипа које нису са успешном обавили свој задатак. Главни узрок ових слабости састоји се у томе што у неким предузећима и установама које имају патронат над селачким радним задругама, не постоји стални представник синдикалне подружнице који одржава везу између колектива и рејонске комисије селско-град, као и између колектива и селачке радне задруге. Услед недовољне повезаности са тереном неке екипе су узалуд одлазиле на село и нису могле да изврше своје задатке јер у задругама нису биле извршене све потребне припреме. Исто тако, недовољна повезаност са рејонским комисијама онемогућује да ови органи Фронта у неким случајевима усмеравају акцију, да упознају главне проблеме задруга на терену и њихове потребе. Има низ примера из којих се може видети недовољна припремљеност и организисаност при одласку екипа. Тако је једна екипа из Другог рејона отишла 28 августа у село Гуштате и није одржала предавање, јер у селу има три свадбе, а и сам руководиоца задруге је хтео да иде на свадбу. Екипа из предузећа „Космај“ у Петом рејону отишла је у село и није нашла скоро никог јер су сви отишли на вазар. Предузеће „Космај“ из Шестог рејона, које је узело патронат над једном задругом, није се до краја августа уопште повезало са селом Пиносава, иако је рејонска комисија неколико пута давала директиве да се ово што пре учини. Има још низ случајева узалудног одласка појединих екипа у села. Из свега овога се види да је узрок ових слабости углавном неповезаност представника радног колектива — патроната са задругама на терену.

Има случајева, истина појединачних, али на које треба указати и по којима се види да се у неким предузећима није још потпуно схватио какви су облици помоћи селу у овој години. Док је у току прошле године помоћ била усмерена на село и имала је сасвим друге облике, ове године се сва помоћ даје селачким радним задругама и земљорадничким задругама, тј. социјалистичком сектору на селу. Предузеће „Тодор Дукин“ извело је једне недеље у село Миријево екипу од четири столара, који су радили на поправци зграде Месног народног одбора. Познато је да је задатак екипа да на разне начине помогну селачким радним задругама и то на сређивању књиговодства и евиденције, на поправци машина и алата, на пружању стручне помоћи од стране агронома, и других пољопривредних стручњака. Поред тога, екипе одржавају и политичка предавања. Неразумљиво је зашто је ова екипа употребљена потпуно несправљиво за поправку зграде Месног народног одбора.

У неким рејонима могла се приметити извесна једностраност у давању помоћи. Тако је Први рејон у августу месецу слао само занатске екипе на села, а политички рад и одлазак предавача је занемарен. Други рејон је, напротив, слао само екипе предавача, а Шести рејон исто тако је одржавао углавном предавања. Очигледно је да ово није правилно, јер помоћ селачким радним задругама мора да буде свестранја и да се не ограничава само на један облик рада. У даљем ор-

ганизовању екипа овај недостатак треба отклонити. Иако су за неуспех појединих екипа криви углавном колективи који се нису добро повезали са руководством задруге, ипак за извесне пропусте носе одговорност и руководиоци појединих селачких радних задруга. У неким селима се спроводе слабе и недовољне припреме на терену, због чега неке екипе не изврше своје задатке. Исто тако, има случајева да се руководиоци задруга неодговорно односе према својим дужностима и организовању свих припрема у селу како за окупљање народа на предавање, тако и за дочек стручних екипа за поправку машина. Тако је, на пример, неколико екипа из Седмог рејона одлазило у села Панчевачког среза и нису с успехом извршиле своје задатке углавном услед неодговорности неких људи из Среског одбора Фронта и руководиоца задруга који су извршили слабе припреме на терену. Једна екипа из Другог рејона отишла је у задругу „Петри конгрес“ са пет чланова и два пољопривредна стручњака и пошто екипа није на време обавештена да не треба да дође, сви ови људи су водили по задруги индивидуалне разговоре и вратили се непотпу-

но обавивши посао. Неке екипе из Петог рејона су понеле алат за поправку машина, а руководство задруге из села није послало кола да би се алат пренео од станице. Има још доста сличних примера. Сви ови недостаци и неорганизован рад ометају да помоћ задругама буде још потпунија и успешнија. Да се овакви случајеви више не би догађали, потребно је да представници колектива који су задужени за ову акцију одржавају тесну везу са рејонским комисијама селско-град и са селачким радним задругама на терену, да одлазе повремено у задруге и упознају проблеме и потребе. Уочи одласка екипа на село потребно је да оде представник колектива и да са руководством задруге уговори све припреме да не би екипе узалуд долазиле или непотпуно обавиле свој задатак. Исто тако, потребно је да рејонске комисије одржавају бољу и чвршћу везу са среским одборима Народног фронта, да би цела ова акција још боље текла. Људи који су у предузећима и установама задужени за рад са селом не треба стално мењати и треба их растерети свих осталих друштвених задужења да би се потпуно могли посветити овом важном послу.

Обухватити што више чланова Фронта идеолошко-васпитним радом

Идеолошко-васпитни рад, као важан саставни део политичког рада у организацијама Народног фронта, спроводио се до сада у Београду преко курсева, кружока, предавања и осталих облика ове активности. У досадашњем периоду идеолошког рада било је значајних резултата и успеха, тако да је радило 150 курсева са око четири хиљаде сталних посетилаца, а било је такође само у мају месецу ове године око 800 кружока са око десет хиљада чланова Фронта који су стално присуствовали састанцима. Имајући у виду огромну важност идеолошко-васпитног рада у Народној fronti, јер се њиме омогућује масама да упознају основне законице изградње социјализма у нашој земљи, и ове јесени се поново пришло припремама за идеолошко-васпитни рад.

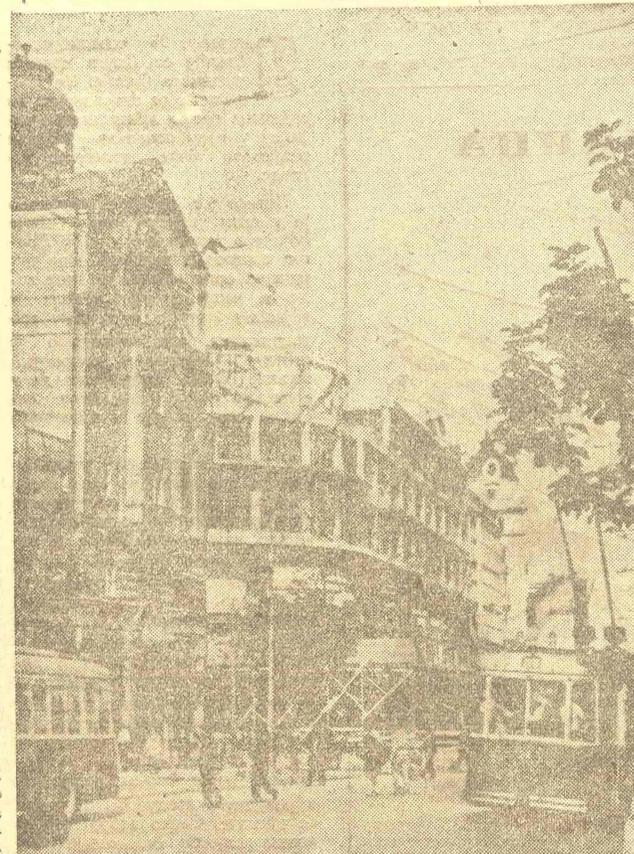
У свим рејонима је углавном на време почела агитација за идеолошки рад и већ су углавном завршене припреме. Једино је у Другом рејону агитација закаснила и почела тек почетком овог месеца, иако је требало да се спроводи током августа. У осталим рејонима припреме су углавном приводе крају и врши се упис за курсеве тако да ће по свим изгледима рад почети од првог октобра. И поред тога што су припреме за идеолошки рад боље обављене него прошле године, ипак је и ове године било доста слабости. У неким основним организацијама није извршена довољно широка агитација за упис због чега је и број уписаних чланова мањи. Има случајева да се уписују људи који уопште нису обавештени да се налазе на списку за курс, чиме се понегде криши принцип добровољности. Исто тако, неки чланови Фронта не знају на који курс су уписани, што показује слабост у агитацији. У многим рејонима се главна пажња у агитацији бањила на курсеве, а скоро нигде се није настојало да се формирају у исто време и кружоци. Може се приметити такође да у последње време нема предавања у основним организацијама, по чему се види да су припреме за идеолошки рад у извесној мери једнострано спровођене. Рејонске комисије за идеолошко-васпитни рад нису у довољној мери помогле активима на терену и нису контролисале све припреме.

Организације Народног фронта су дужне да отклоне све ове слабости и да обухвате што већи број чланова Народног фронта кроз разне облике идеолошког рада. Не треба због велике активности у до-

бровољним акцијама запоставити сав рад на припремама за идеолошки рад, који је подједнако важан, а свакако и важнији од добровољног рада. Све скупове, конференције, састанке група и остале састанке у Фронту треба користити да се прогутује код чланова Фронта за упис на курсеве. Не треба оставити само активу за идеолошки рад да се бави овим проблемом већ окупити све активности на овом задатку. Рејонске комисије треба такође да помогну активима на терену и да обилазком контролишу све даље припреме за идеолошки рад.

Што ширим обухватањем чланства Народног фронта кроз разне облике идеолошко-васпитног рада (наравно, на принципима добровољности) организације Народног фронта испуниће један од својих најважнијих задатака и наоружаће чланство Фронта идејама напредне друштвене науке на основу које се изграђује социјалистичко друштво у нашој земљи.

Београдске слике



Изградња зграде на углу Кнез Михаилове и Среске улице

Обавезе Шестог рејона

ПОДИЗАЊЕ НОВИХ ЗГРАДА ДОБРОВОЉНИМ РАДОМ

После Петог рејона и организација Народног фронта Шестог рејона преузеле је нову и значајну обавезу, да искључиво добровољним радом снагом изградњи канцеларске зграде са петнаест просторија на углу Спрумичке и Грчића Меленка улице. Ове зграде служиће за смештај дирекција трговинских предузећа Шестог рејона и то дирекција за хлеб и млеко, за колонијал и за месо и маслину, као и друге.

Почетне радове на темељима изводило је грађевинско предузеће из Шестог рејона, а добровољне бригаде су преузеле да заврше радове на темељима и у потпуности обаве остале грађевинске радове искључиво добровољним радом. На свечаној конференцији деветог септембра Народног фронта Шестог рејона преузео је обавезу да заврши изградњу ових зграда за канцеларије до 20 октобра и тиме о бележи прославу петогодишњице дана ослобођења још једном радном победом. Десетог септембра на овом радњишту су почеле да раде само добровољне бригаде под надзором паљира и три зидара из грађевинског предузећа.

На изградњи зграда у Спрумичкој улици раде стручне бригаде Осамнаесте, Осамнаесте, Десетнаесте и Двадесете основне организације Шестог рејона. Стручне бригаде су састављене од три или четири зидара који раде добровољно и седам до осам фронтвојца који обављају помоћне радове. Предвиђа се реорганизација ових бригада тако да у њима буде минималан број стручних зидара. Тако ће у овим бригадама ускоро бити два зидара и десет до дванаест фронтвојца који ће радити на додавању шпала постављање мајстора, као и доношење малтера а остали ће спремати материјал за радњу. Сваког дана се ради у две смене, од четири до седам и од осам до десет увече. Поред стручних бригада, на радњишту свакодневно учествују на помоћним радњима око планирања земљишта, препишењу шпала, довањачу песка, гашењу креча и осталим радњима, поједине чете из Осамнаесте основне организације.

На радњишту већ увелико одмичу радови. Кад се буде завршила се већ формиране бригаде електричара, столара, лимара и тесара, које ће бити састављене од стручних радника из разних основних организација у рејону, а који ће на овај начин много више допринети својим добровољним радом него што је то до сада био случај када су употребљавани на слободним пословима у добровољним акцијама.

ЧУДОВИШНА СУДСКА ЛАКРДИЈА

Није ни мало случајно што се будимпештански процес — процес Ласлу Рајку и осталима — појавио на информбиринској арени непосредно после „прослављених“ совјетских нота. Непротив: постоји уска веза између министарнота — јединствених у историји дипломатије, и министар-процеса — јединственог у историји правосуђа.

Совјетске ноте су народно-демократски поредак у социјалистичкој Југославији оквалификовале за „шипијунско-гестаповску“. Жучи совјетских нота и била је усмерена у том правцу да „докаже“ и „докаже“ како у тој јеретичкој Југославији — која се, ето, не покорава директивама и наредбама из Москве, него хоће да на равни и на решава о својој судбини и расправља о животним питањима социјалистичког света. — царују наследници Хитлера и Мусолинија. Ласлу Рајку и осталима — та, раскривајући и објављујући очито, потпуних људи целог света само је још више указао на сву опасност ревизионизма за међународни раднички покрет и уопштено карактеристичку (не) моралног лица његових носилаца. Међутим, писци совјетских нота су, постављајући као темељ својих навода тврдили да је Југославија „шипијунско-гестаповска држава“, рачунали са тим да ће у дугледном времену, и на „аутентичан“ и „убедљив“ начин образложити и потврдити. Наиме — будимпештански процес се јавља као конкретизација навода, које су изнеле совјетске ноте, као документација апстрактних дипломатских фраза.

Будимпештанска оптужница — сценарио по коме треба (и мора) да се одвија фамозни процес — написана је у Москви. Споредни режисерски послови препуштени су мађарској агентури Информбирора, потпомцима Мађарског Рокотарија, за које се не би могло рећи да су неупити у том хортејевски прљавом послу — достожити слободништва својих изредбоваца.

Извешемо неколико детаља из оптужнице. 1) Оптужница наводи да је 150 бивших југословенских добровољаца шпанске републиканске војске било у служби гестапов и министарне шпијунске. Наводе имена другова Беклера, Гошњера, Масларића, Нађа и Мразовића. Да ли је случајан овај попушено подни напад на најверније синове наше Партије, на шпалове борбе и првоборце наше народне револуције? Не. Није. Било је потребно огласити за шипијуне и гестаповце људе који су били руководиоци наше слободилачке борбе да би и сама та борба, ма колико то апсурдно изгледало, била оглашана за — дело гестапова. Потребно је било оптужити за шипијунску лауде који данас заузимају најодговорније дужности у нашем државном, привредном и војном апарату да би и ствар социјализма у нашој земљи била проглашена за — ствар иностране шпијунске. Да, то би желели режисери овог судског скандала. Јако је њихово надување. Ко ће поверовати да је Иван Хајдички који је за време Народно-ослободилачке борбе био у ваздуху 167 фашистичких возова — гестаповца? (Можда само онај ко верује да су ствариштралски борци, ушитавајући хитлерове армије — чинили услугу Хитлеру). Ко ће поверовати да су другови Масларић, Беклер и Мразовић вршили шипијунску у концентрационим логорима Гирс, Верне, Сент Сипријен у Француској, када они тамо уопште нису ни били. Ко ће поверовати да је „међу шпанским борцима који су били агенти гестапова“ био у француским концентрационим логорима и друг Светозар Вукмановић-Тешко, који се у то време налазио у Југославији, и који никад није ни био у Шпанији и Француској, што је добро познато и нашој и светској јавности. Ко ће напоном поверовати да су ти шпански борци од којих је 600 оставило своја тела на бојиштима Шпаније, и из чијих је редова нарасло 15 народних хероја — шипијун и гестаповци, када су били они, једнаки у Европи (поред совјетских људи) на челу свог народа саваљани и те како тешке ударце Хитлеровој радној машини, дајући свој обил ствари мирољубивог човечанства?

Једино је тачно и сигурно: носити антијугословенске хајке све дубље и дубље тону у блато контрареволуције. 2) Нарочито значајно место у оптужници заузима измишљотина о тобожњем састанку другова Александра Рајковића и Ласла Рајка на имању некое хортејевског велетосељника у близини Папша у Мађарској. Разумљиво је зашто је ауторима будимпештанске оптужнице био потребан овај састанак и зашто су то-

лико трула уложили да би га што пре преденале исконструисали. Овај састанак између секретара Политбирора ЦК КПЈ и министра унутрашњих послова Владе ФНРЈ са чланом Политбирора Мађарске партије трудбеника и министром иностраних послова Мађарске Републике био је потребан зато да би се на основу њега изфабриковале гнусне оптужбе, како су југословенски руководиоци хтели да изврше „државни преврат у Мађарској и претвара Мађарску у своју колонију“. Измишљени састанак требало је да буде подлога за читав низ нечувених смислица, наивно срачунаних на то да се — Југославија постави на оптужничку клупу.

Како у светлости чинишница изгледа поменути састанак. Аутор будимпештанског сценарија нису имали смелости да прецизирају датум састанка, него су ставили да је одржан „почетком октобра“. Нема сумње да је императив оваке оптужнице: прецизити и конкретност. У овом случају, пошто се ради о таквом важном састанку, било је неопходно одредити тачан датум када је он одржан, тим пре што на оптужничкој клупи седе личности које „све знају о том састанку“. Ту су оптужени који се „запањујућом тачношћу“ (како то каже коментатори са сценарија) сећају догађаја и датума, чак и кад пре десетину година, али се не усуђују да прецизирају датум састанка који се „одржао“ пре петину година дана. Разумљиво се извесно будимпештанских режисера. Одредити датум састанка значајно би ободанили једну тровку лаж, јер би се лако утврдило да је друг Рајковић био у то време — у Београду.

Затим, чудновато је зашто је баш друг Рајковић ишао на тај илегални састанак, зашто цео „посао“ није извршио друг Мразовић, посланик у Будимпешти, стари члан Партије и поверљиви личност. Алтернативно све то и узимом да је састанак био тако компликован да је морао личио друг Рајковић да дође у Мађарску. Али зашто се онда на састанку појављује Мразовић? Просто зато што је требало да поведе своју тобожњу лубавицу — која, би била „веродостојан сведок“, који ће на суђењу изнети „сензацијне“ са тог састанка. Пројекта „ове измишљотине која има све особине, све композиције једног тајног састанка из некое петпарачког гангстерског романа.

Значи — ишкљученог састанка није ни било. А тај састанак је уствари угаони камен оптужнице. На основу ових и сличних лажи и клевета одвија се већ неколико дана суђење Ласлу Рајку, Бранкову и осталима. Оптужени, као гласноговорници, понављају и препирајући наводе оптужнице, признавајући чак и више него што су оттерфећени. Глумци су научили своје улоге! Узимом Бранкова, провокатора и шипијуну — најважнија мађарске агентуре Информбирора. Шта и о чему говори Бранков? Пронађи тип и изајдници Бранков, појављујући се као један од „оптуђених“, појављује се истовремено и као универзални сведок за све оптужбе против Југославије.

Навешћемо једну перфидају измишљотину режисера процеса, коју је „обелоданио“ Бранков. Бранков је, наиме, изнео да је друг Александар Рајковић, када се 1941 године налазио у рудима гестапова, био „пробован“ у „луштеном са зајатком да ради за гестапо“. Овој министруозној лажи неће нико и веровати. Она је пример фантастичних клевета које данас накривљују судску трибину у Будимпешти. Кол нас у Југославији и пионири знају каквим је херојским подвигом београдска партиска организација ишчупала друга Рајковића из канџи гестапова. О томе би било сувишно говорити.

Процес у Будимпешти остале заобележен у историји међународног радничког покрета, исто овако како што ће остати незабораван и Лајпцишки процес. Зато што су методе организатора Лајпцишког процеса ни мало не разликују од метода режисера суђења у Будимпешти. Суђење Ласлу Рајку и осталима, извођено са намером да се облати Југославији, претвара се у убедљив документ високе и изданичке улоге носилаца информбирловске хајке. Целокупна демократска јавност ће после овог фамозног процеса, исто као и после Лајпцишког процеса, имати целовити и формирано мишљење о организаторима процеса, о људима који су за рачун својих империјалистичких прохтева пошлели странуцином која води у блато иада међународног радничког покрета — тамо где завршавају сви они који се служе сличним методама и средствима у борби против истине.

Велика природна богатства наше земље

Користиће се изградњом Петолетке

Наша земља располаже обимним и разноврсним природним богатствима која нам омогућају широку изградњу производних снага и претстављају главну сировинску базу наше индустријализације и основне изворе наше електрификације. Петогодишњи план се заснива на искоришћавању тих богатстава која су некада неискоришћена дежала у утроби земље.

Наше богатство у рудном благу није значајно само по томе што располаже великим количинама сировина, него и по обилу разних основних сировина и погодних услова за њихову експлоатацију. Исти је случај са нашим изворима енергије. Поред резерви угља, наша земља располаже знатним воденим снагама, које се могу релативно јевтино и лако искористити. У погледу водне енергије Југославија располаже са резервом од 2.500 киловатт-часова по становнику годишње, што претставља готово два пута изнад светског просека.

Упоредни преглед резерви водних снага са неким земљама које граде социјализам изгледа овако:

- ФНРЈ 500 КС на 1000 становника;
- СССР 460 КС на 100 становника;
- ЧСР 67 КС на 1000 становника;
- Мађарска 18 КС на 1000 становника.

Ове велике резерве водених снага нису само кичма наше електрификације, већ и један од прелазних ресурса наше индустрије уопште, а пресудне су за успостављање неких грана производње као, на пример, производње алуминијума, електрометалургије, електрохемије и других.

Искоришћавање водене енергије је јевтину електричну енергију и пресудно је за рационално успостављање неких грана индустрије. Али остале основне сировине пресудне су за индустрију у целини. На шема је показан упоредни преглед резерви сировина кључног значаја којима наша земља располаже.

Код овог прегледа је нарочито упадљиво да је већ претрпана производња руда и метала у Југославији заузимала значајно место у светској производњи. Али искоришћавање те богате сировинске базе није доносило никакве користи народима Југославије. Ископане руде и из њих добивени метали нису се прерађивали у југословенској индустрији у готове производе, већ су се извозили као сировина из полуколонијалне Југославије за индустрију великих империјалистичких држава као средство за богаћење иностраних монопола.

Поред малих предузећа у којима се радило на примитиван начин страни капитал је изградио и неколико значајних и крупних предузећа у старој Југославији да би што боље искористио наша богатства. Укупно су инвестиције страног капитала износиле 49,17% од свих инвестиција у индустрији Југославије.

Основна сировинска и енергетска база наше индустријализације има поред своје величине, разноликости и поузданих резерви још једну изванредну карактеристику. У нашој земљи су необично повољно географски размештена рудна налазишта и енергетски извори, што је необично важно и често пресудно за могућност економичног искоришћавања сировина. У многим државама света је повољан размештај рудних налазишта и извора енергије веома редак, те се сировине транспортују на велике удаљености.

На производњи алуминијума може се одмах уочити велика важност географског размештаја сировина и енергетских база. Алуминијум се често назива металом будућности због његових изванредних физичких и хемиских особина. Његова примена је у сталном порасту, а његова важност за привредну и одбранбену снагу земље је непроцењива. За последњих четрдесет година производња алуминијума је порасла 250 пута, а и даље је у непрекидном порасту. За производњу једне тоне алуминијума потребно је утрошити око четири тоне боксита, око седам тона угља и око 23.000 киловатт-часова електричне енергије.

У нашој земљи налазимо на идеалан а истовремено и редак случај да се сировина, извор јевтине електричне енергије и угља налазе у непосредној близини. Наш Петогодишњи план одредио је центре наше будуће алуминијумске индустрије у

Налазишта сировина кључног економског значаја у земљама социјализма	НАЛАЗИШТА СИРОВИНА КЉУЧНОГ ЕКОНОМСКОГ ЗНАЧАЈА У ЗЕМЉАМА СОЦИЈАЛИЗМА														
	НАФТА	УГЉ	АЗБЕСТ	СРЕБРО	ПИРИТ	АНТИМОН	МАНГАН	МАГНЕЗИТ	ЖИВА	ЦИНК	ХРОМ	ОЛОВО	БАКАР	ГВОЗД. РУДА	БОКСИТ
ФНРЈ	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
СССР	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
ПОЉСКА	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
ЧСР	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
МАЂАРСКА	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
БУГАРСКА	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
РУМУНИЈА	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
АЛБАНИЈА	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Место Југославије у светској производњи	○	○	○	○	○	13	4	○	6	2	11	5	6	8	3

Стрњишу, Лозовцу код Шибеника и у Мостару. Без каблова се цивилизовани живот уопште не може замислити: развод електричне струје врши се кабловима; за изградњу фабрика, станова итд. потребне су огромне количине каблова. Без каблова се не може замислити телефонски саобраћај.

Основне сировине из којих се израђује електрокабел су бакар и олово. У баку је Југославија највећи произвођач у Европи (изузев СССР), а у олову не само да је највећи европски произвођач већ суделује у светској производњи са значајном количином. Наш рудник олова у Трпчи је један од највећих рудника олова у свету. Треба узети у обзир да се производња бакара и олова врши у нашој земљи на истом индустријском подручју. Зар има онда икакве лојике у захтеву да наша земља производи само олово и бакар, које би се онда из Бора и Трпче извозили, рецимо, у Чехословачку или Пољску, по цени од 100 јединица девиза, — па да онда Југославија из тих земаља увози каблове по цени од 500 јединица девиза за исту тежину. Зашто је потребно транспортовати на две и више хиљаде километара прво бакар и олово, па онда каблове и тиме расплати народни доходак? Наш Петогодишњи план предвиђа да се 1951 постигне производња од 10.000 тона каблова. Фабрика каблова која ће производити оволику количину, налази се већ у завршној фази изградње

и започеће 1950 године са радом, дакле, годину дана пре одређеног рока. Мађарска је одбила да нам испоручи машине за ту фабрику и једнострано прекинула уговор и одбила да испоручи оне машине које су већ завршене. Машине које су потребне за ту фабрику сада се израђују у нашој земљи. Нашим грађанима је познато да овај пример ометања наше изградње није усамљен.

Петогодишњи план предвиђа у 1951 години производњу уређаја за руднике и фабрике у висини од 2.500 тона. Такве производе пре рата у Југославији уопште није било. Производња ових уређаја је већ 1948 превазишла задатак који је био постављен за 1951 годину, а у овој години остварује се производња 7.030 тона уређаја за руднике и фабрике што је 2,8 пута више него што је било предвиђено да се произвођи 1951 године.

Фабрички и рударски уређаји би били мртва ствар ако их не би могли снабдети са довољном снагом погонских електромашина. Петогодишњим планом је у 1951 години предвиђена производња од 135.000 киловата електромашина. Године 1948 већ смо постигли производњу која је била скоро петнаест пута виша него производња 1939 године, а ове године остварује се производња која је 1,4 пута виша него планирана производња у 1951 години.

Тако се одбрана од контра-револуционарних санкција против наше земље претворила у

победу изградње социјализма.

Успех борбе за индустријализацију у Југославији види се по освајању читавог низа нових машина и производа који се пре рата код нас нису производили. Осим поменutih фабричких уређаја, наша индустрија сада производи специјалне и тешке машине-алатке, уређаје за експлоатацију нафте, шлепциркуларе, за дрвну индустрију, индустријске центрифуге, разне тешке и грађевинске машине, тешке пољопривредне машине, трактори, тракторски култиватори итд.

Крупна нова предузећа налазе се у изградњи. Њихова је карактеристика што се изграђују на савременој техничкој основи у којима ће се применити најновији резултати науке и технике.

Темпо пораста наше индустријске производње је непрекидан и брз. Радни колективи наших фабрика богате се новим искуством, стварају се нови стручни кадрови, води се широка борба за повећање продуктивности рада, за побољшање квалитета производа, за снижење пуно цене коштања. Хиљаде новатора и рационализатора својим изумима потпомажу остварење наших планова. Тако ће извршење Петогодишњег плана наша земља коракнути огромним корацима напред у искоришћавању великих природних богатстава наше земље и стављању овог нашег блага у службу народа.

ПОЈАЧАТИ БОРБУ ЗА ОСТВАРЕЊЕ ПЛАНА НАПЛАТЕ ПОРЕЗА НА ДОХОДАК

Основно и најважније питање нашег државног буџета јесте питање остварења и премашивања планом предвиђених прихода у одређеној години. Прибрање финансијских средстава у циљу повећања наше државне и друштвене акумулације један је од главних задатака који се поставља пред народне одборе, а у првом реду пред финансијске органе. Од благовременог, равномерног и потпуног прибрања ових средстава зависи обезбеђење нормалног тока финансирања инвестиција и привреде, зависи развитак основних грана наше привреде, материјално и културно уздицање маса, њихово социјално обезбеђење, као и јачање одбранбене моћи наше земље.

Приходи наше нове, социјалистичке државе из основа су измењени, како по обиму, тако и по карактеру, у односу на оне из старе Југославије, који су имали чисто фискално-порески карактер и носили обележје, као и у свим осталим буржоаско-капиталистичким земаљама, експлоататорске државе. Међутим, наши приходи као и буџет у целини претстављају велики израз наше нове друштвене економске структуре. Наш буџет је постао буџет привреде и ослања се не на фискалне приходе, већ на социјалистичке изворе акумулације: порез на промет производа, добит државних привредних предузећа, снижене цене коштања, тржишне добити итд. Дакле, наши приходи су првенствено друштвено-привредног карактера.

У бившој Југославији главни задатак прихода био је у томе, да издржава државни апарат, док, међутим, сада питање прихода, питање остварења општедржавне акумулације претставља стварање јединственог финансијског фонда, стварање моћне финансијске базе, неопходно потребне за задатке капиталне изградње и проширење продукције уопште.

Порез на доходак као врста прихода претставља један од индивидуалних извора републиканске акумулације уз процентуално учешће и свих осталих органа народне власти. Карактер ове врсте прихода такође се битно изменио и претставља даље развијање наше финансијске политике у правцу праведног и сразмерно професионалног опорезивања. Овом врстом пореза блаже су опорезовани службеници, радници и намештеници, задруге и задругари, сиромашни и средњи земљорадници, занатлије и друге друштвене корисне професије, а јаче су захваћени и опорезовани остаци капиталистичких елемената. Овај порез плаћају радници, службеници и намештеници, пољопривредна домаћинства, задруге и задругари, занатлијска домаћинства и домаћинства осталих занимања и имо-

вине из својих прихода као свој допринос за извршење државних планских задатака.

Међутим, стање наплате овог пореза у Београду како се у последње време знатно поправило, није ни из далека онако, како би требало да буде. Ако анализирамо план наплате дужног и текућег пореза на доходак и реализацију истог за протеклих осам месеци у овој години, установићемо да је порез на доходак радника, намештеника и службеника остварен са 90,2%, порез на доходак од задруга и задругара за претходну и раније године са преко 100%, а за текућу годину са 131,2%. Док се код ова два облика пореза на доходак план наплате остварује и премашује, дотле реализација плана наплате код пореских обвезника осталих занимања и имовине (бивши трговци, кућевласници, превозници, адвокати, лекари итд.), занатлијских домаћинстава и пољопривредних домаћинстава знатно подбацује. Тако је план наплате дужног пореза на доходак код пореских обвезника осталих занимања и имовине испуњен са 42,5%, а код занатлијских домаћинстава са 44%, док је план наплате аконтације остварен код пореских обвезника осталих занимања и имовине са 45%, а код занатлијских домаћинстава са 43%. Међутим, код земљорадничких домаћинстава од укупно планиране суме за наплату остварено је 76%.

У наплати дужног пореза на доходак од занатлијских домаћинстава најслабије резултате су постигли извршни одбори народних одбора Првог, Другог и Трећег рејона, а у наплати дужног пореза од осталих занимања и имовине народни одбори Другог, Петог, Шестог и Осмог рејона. Што се тиче наплате текућег пореза на доходак од занатлијских домаћинстава, ту су најмањи успех показали народни одбори Трећег и Шестог рејона, а код пореских обвезника осталих занимања и имовине народни одбори Првог, Другог, Четвртог и Петог рејона.

У погледу наплате пореза на доходак од пољопривредних домаћинстава најмањи успех показали су МНО Борча, Жарково и Железник.

Шта нам показују наведени ниски проценти у наплати пореза? Они јасно показују како изванредан део пореских обвезника извршавају да плате порез и обављају органе државне управе злоупотребавајући до максимума нови и основни систем рада наше народне власти, који се састоји првенствено у методу убеђивања. Међутим, метод убеђивања остаје и даље као стални, основни и главни начин рада органа државне управе у наплати пореза.

Најзад, слаби проценти нам показују још и то да партиске и масовне организације нису овом питању озбиљно прилазиле, нити су га до сада довољно узимале у разматрање. Међутим, питање остварења плана прихода нераздвајно је везано за испуњење нашег привредног плана, за свакодневно побољшање животног стандарда наших трудбеника. Интензитет у наплати треба да буде исти свакога месеца и свакога дана од почетка до краја године, јер ће се само на тај начин моћи обезбедити нормалан притисак буџетских средстава, правилна и благовремена употреба истих, а помоћ у наплати партиских и масовних организација треба да буде стална, а не повремена и кампањска.

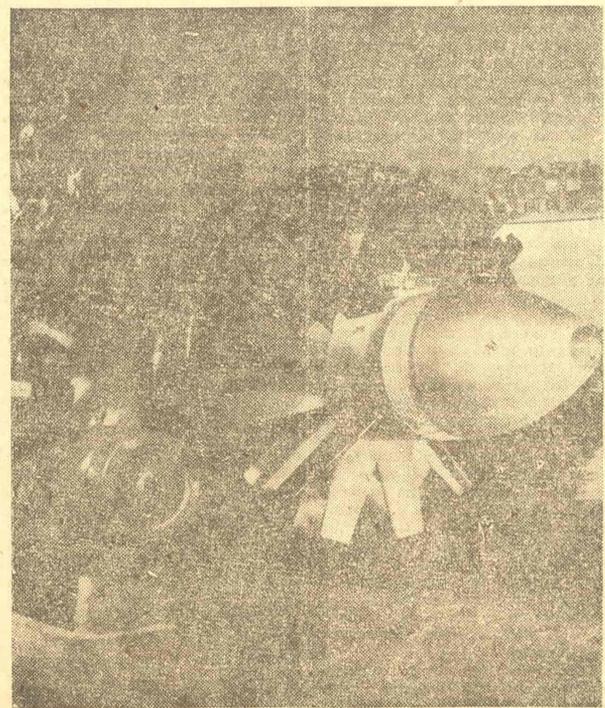
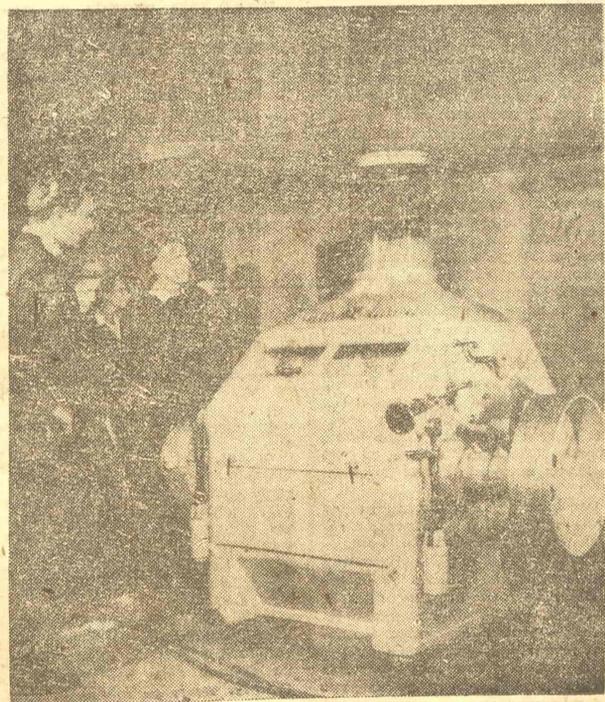
Сада, када се налазимо пред завршетком трећег тромесечја 1949 године, треба појачати борбу за остварење плана наплате пореза на доходак, предузети све политичке и организационе мере, да се како дужни тако и текући порез на доходак у потпуности наплати и финансијским планом предвиђени приходи у целисти остваре, а с друге стране не треба ни један порески обвезник да уђе са дугом у 1950 годину. Благовремено и потпуно остварење прихода највећа је гаранција да смо на свима секторима наше делатности остварили своје задатке. Испуњење овога задатка биће наш крупни прилог социјалистичкој изградњи наше земље и достојан одговор разним империјалистичким клеветинарима.

Д. К.

Са Загребачког велесајма

У Загребу је отворен трећи међународни Велесајм, на коме је приказан огромни напредак наше индустрије. Изложени су многобројни нови производи који се стварају у нашој земљи. Преко пет стотина нових артикала

најчешће показују велике резултате индустријализације. Велики колектив трудбеника Југославије освојио је многе нове производе у новим фабрикама и гигантима наше Петолетке Велесајм је у правом смислу смо



тра резултата у остварењу Плана и изградњи социјалистичке индустрије.

На Велесајму најважнији огромни број посетилаца прилаче производи израђени у домаћим фабрикама.

На горњој слици: вентилатор израђен у творници вентилатора у Загребу.

На слици лево: двоструки млански ваљак домаће производње од нашег материјала, израђен у фабрици „Ступиш“.

БРИГА ЗА МАЈКУ И ДЕТЕ

у оквиру борбе за извршење Петолиетке

ПРЕД ПРОСЛАВУ ДЕЧЈЕ НЕДЕЉЕ

У јесу израдне социјализма у нашој земљи и у току остварења нашег Петолиетног плана, створиле су се, за прошле три године, и економске могућности за ширину и свестрану помоћ радној жени-мајци. Кад се оспрнемо на досадашње резултате на пољу заштите деце и мајера, показују се не само знатни успеси, који су до сада постигнути, него и даљи задаци који се морају извршити. Облик и суштина заштите мајке и деце променили су се из основа после ослобођења наше земље, испито стварне бриге за мајку и децу у бишој капиталистичкој Југославији околности нису биле. Веда и босрашње народних маса, поудебел и ропски положај жена, њена културна заосталост, све је то доводило до огромне смртности деце. Просечно годишње у некадашњој Југославији умрало је 110.000 деце до 15 година. Од свих умрелих скоро половина била су деца до 10 година, а смртност новорођенаца износила је 15,5 од сто. У неким нашим заосталим крајевима од стотину жито рођене деце умрало је до своје навршене прве године живота двадесеторо деце.

За време злочинашког истребљења наших народа, у ратним годинама, удвојстручала се смртност деце. Преко 200.000 деце остало је без једног или оба родитеља, стотине хиљада породица било је без крова и огњишта. Окупација је оставила дубокот трага на здрављу деце и будућим мајки.

У првим данима после ослобођења централно питање у области деце заштите било је збрињавање деце без оба родитеља, чији је број пролазио 60.000, а која су од народних власти, уз пожртвовани рад АФЖ, смештена у деце домове и у приватне породице. Под старатељством се данас налази 60.330 деце без оба родитеља и органи старатељства, уз помоћ старатељских савета и масовних организација, прате њихов живот, помажу старатељима и бригу се о њиховој будућности. 14.703 деце налази се у 141 деци дом а у 1943 године укључено је у привреду 12.719 деце.

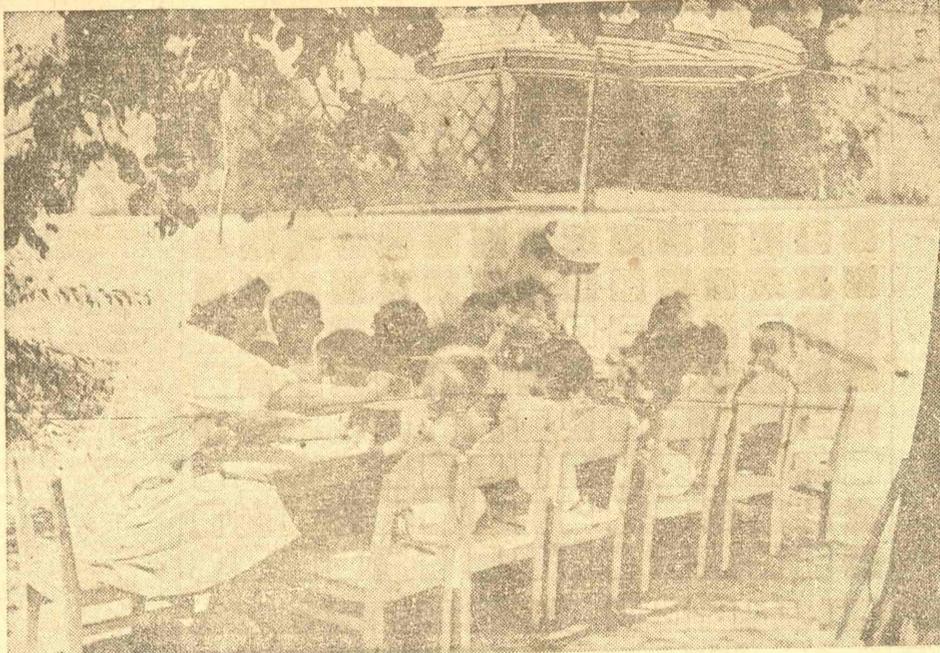
Наша отаџбина под руководством КПЈ и друга Тита пружа мајци и детету истинску социјалистичку заштиту, доносећи потребне законске одредбе, дајући планови предвиђена средства за решавање питања мајке и детета, и мобилизујући за извршење тих питања широке народне масе.

Један од непосредних узрока високе смртности деце у старој Југославији био је и недостатак установа за здравствену заштиту мајке и детета, недостатак стручне медицинске помоћи, као и сујеверје, неспособност и заосталост наших жена, нарочито сеоских.

У 1939 години било је свега 638 порођајних кревета, 27 саветовалишта за труднице и 50 саветовалишта за децу. Преко 90 од сто жена порођало се без стручне помоћи и према неоптумним подацима умрало је на порођају око 3.000 жена.

И поред недостатка стручних кадрова, за чије је припремање потребно дужи времена, обухвата наш први Петолиетни план, уредом са задацима индустријализације, и решавање задатака у корист здравља мајки и деце. До краја 1943 године било је у целој земљи отворено 303 саветовалишта за трудне жене, 294 саветовалишта за одојчад, а у болницама се број порођајних кревета попео на 1.930. Организација АФЖ спроводи упоран рад на здравственом просвећивању жена. Број одржаних предавања о нези одојчади прелазе десетине хиљада. Резултати овог рада, а у првом реду подизање животног стандарда радних маса, одређују се у тенденцији смањења смртности до навршене прве године живота, која је у 1947 години онала са 5,62 од сто у односу на 1939—37 годину.

Тако је, благодарећи смерницима Плана за целу државу, и Петолиетни план развјата Београда утврдио интензиван рад на пољу здравствене заштите мајке и детета. Он предвиђа при изради болничког центра, са 1.500 постеља, 100 постеља за породице и 200 за децу. Она одређена за мајке и децу имају прифитет при изради и треба да се подижу пре осталих одређена за друге болеснике. Сто децих постеља намењена су за лечење зараз-



Дек мајке раде, деца проводе убојан и весео живот у јаслама

них болести пошто Београд до сада не располаже савременом уређеном болницом за деце заразне болести.

Затим се предвиђа, за заштиту здравља претшколске и школске деце, обезбеђивање рејонских децих диспанзера и школских поликлиника у оклопу зграда које се израђују за рад рејонских поликлиника. Сем тога, ушла је у План и израдна Централне школске поликлинике, која стручно руководи целокупним радом на заштити здравља предске школске деце и омладине. Рад ове здравствене службе указана је велика нажна и у првој половини наше Петолиетке. Још пре израдне планираних објекта организовано је 9 децих диспанзера са 11 саветовалишта у свим рејонима града и 7 школских поликлиника, које су 1948 године обухватиле 73.000 деце, пруживши им превентивну и терапеутску помоћ. Године 1939 било је свега 10 установа које су све биле смештене у центру града и обухватиле 47.000 деце. После ослобођења морао се рад на овом пољу из основа обновити тако, да је рад постојећих децих диспанзера и школских поликлиника организован за последње четири године. Да би децих диспанзери, саветовалишта и школске поликлинике и у свом садашњем облику што боље користили на сузбијању боловања и смртности деце помажу им њихови здравствени асистенти АФЖ.

У циљу окривања деце после прележаних болести, предвиђа План уређење и израду децих опоравилишта изван града. У току 1947 године отворено је једно опоравилиште за школску децу под Кошутњаком са 40 места, а 1948 године, опоравилиште са 50 места у Ариљу. У овој години припрема се отварање опоравилишта под Авалом са 80 места. За 1950 годину предвиђа се израдна и уређење још 300 места у два опоравилишта. Само ове године летовало је ван града 14.000 деце, док је пре рата годишње летовало око 600 деце.

У циљу сузбијања смртности и обољевања здравствено-социјално утржене одојчади и мале деце организована је и отворена је 1947 године, према плану, Дом за одојчад и малу децу у Звечанској улици. Дом може да прими 180 деце и 40 мајки дојиља.

Поред сутерена и приземља зграда има четири спратна са хигијенски уређеним просторима, погребним купатиштима, терасима и другим уређајима. Како капацитет овог дома не одговара стварним потребама здравствено утржене деце града, организовано је 1948 године збрињавање старије, ситијне одојчади и мале деце — штићеника дома у патриотским породицама, како би се ослободила места за пријем слабуљаве — здравствено утржене млађе одојчади. Деца примљена у патриотским породицама видна су напредовала само за неколико месеци. Овај начин збрињавања није до сада давао жељене резултате у погледу броја збринуте деце, пошто би потребно било да се пријави већи број породица за неговале деце.

У изради социјализма заузимају велики удео и мрежа децих установа које се старају о лечењу деце и о сузбијању боловања и умривања деце, најважније место деце јасле и објавишта, чији је задатак да омогуће жети — мајци учешће у привредном раду и помолу њено културно уређење. Петолиетни план предвиђа у Београду 1951 године 1000 места у ново израђеним јаслама, којих пре рата није ни било. Тек 1946 године отворене

су у Београду прве деце јасле са 95 места, 1947 године повећано се број места на 215, 1948 године на 360 места а сада располаже Београд са 16 јаслама са 677 места. Дванаест од ових установа отворили су народни одбори док предузећа и надлежности руководе да сада са свега четврти јасла. Замрљене су јасле на Карабурми са 80 места, а ове године израјасле се десет рејонских јасла са 700 места. И за 1950 годину предвиђа се израдна 9 рејонских јасла са 720 места. Број отворених јасла и број места у њима несумњиво претставља значајан корак унапред, али све ово није довољно. Број јасла који се израђују показују да ће планом предвиђених 9 рејонских јасла бити премашени већ у 1950 години. Најпре је потребно обезбеђивање лекарске службе и питање довољног броја средњег и вишег стручног особља, т. ј. медицинских сестара и децих неговатељница. 1948 године основано је Поверљивство народног здравља школу за деце неговатељнице са интернатом и поред тога одржавају се стално шесте и четворомесечни текови за доквалификацију младих децих неговатељница. Опаша се да се за ове тако важне професије не јавља довољан број жена, које би успешно могле да одговарају мушким децим неговатељницама. Свакако питање отварања јасла мора да посете већу бригу одговорни руководиоци појединих предузећа и установа у којима су запослене жене.

У циљу предузимања мера предостројности се организација рејонске службе саветовањашта за труднице. Почетком 1947 године почело се са осмишљавањем ових саветовањашта. Њих сада има 8 и кроз њих је само у првој половини ове године прошло преко 7.000 жена. Израђивањем нових поликлиника обезбеђивање се потребне просторје за бољи рад ових установа.

За смањење децих здравља од значаја је и мрежа школских кухиња, млечних кухиња и децих ресторана. За првих шест месеци ове године здравствено се је у децим кухињама око 5.000 деце, из 26 млечних кухиња Међународног Децих фонда добијало је 11.000 деце млеко и до сада је отворено 35 децих ресторана, кроз које је прошло око 100.000 деце малих посетилаца.

Из ових података види се да су уложене велике напори народних власти као и зинца помоћ масовних организација на извршење плана. Да би се план могао у целости остварити, а и прамити, како то захтева елан израдне социјализма у нашем граду, потребно је да се заинтересују сви, а нарочито жене, које треба да изборе прамити постављених задатака у корист заштите деце. Само уз помоћ широких маса жена које се активно боре за живот и здравље наше деце, радњи у асистивним појединим установама и служби здравствене деце заштите, моћи ће се, и поред објективних тешкоћа као што је још недостатак станбени фонд као и недостатак довољног броја стручних здравствених кадрова, знатно утицати на смањење смртности, као и на побољшање и снажење здравља наше деце.

Др Марија ГАЈИЋ

Програм Деце недеље у Београду

Деци недеља која траје од 25 септембра до 2 октобра о. г. отвориле другарица Нада Томпшић, претседник Савета за заштиту мајке и детета при Претседништву Владе ФНРЈ са предавањем преко Радио станице „О заштити мајке и детета у ФНРЈ“ у суботу 24 септембра у 20 часова.

У недељу 25 септембра почеће културно уметнички програм за младе који укључује целу Деци недељу у у коме учеству-

је Народно позорине, Југословенско и Београдско драмско позорине лутка, културно уметничка друштва „Братство“, „Иво Лола Рибар“, „Абрашевић“, „Бок Павловић“ и друга. Истовремено одржавају се физкултурне приредбе и то: бициклетичке трке, кошке трке, атлетска такмичења, фудбалске утакмице итд. Организовани су излети на Кошутњак и Авали. Позвано је 200 пионира из индустријских центара и радних задруга у току београдским пионирима. У суботу недеље посетиће најбољи пионир партиска и државна руководства, као и седница масовних организација. Посетиће и мајке народних хероја.

У недељу 25 септембра отвориле се ванај на Таин Мајдану, који ће трајати за време целе недеље. Поред разних забав за децу припремиле су на ванају деци ресторани и продајнице деце конфекције, текстила, обуће, школског прибора, деце литературе и играчака.

У понедељак 26 септембра одржава се предавање за градски актив жене са темом „Брига наше народне власти о деци од ослобођења до данас“.

Истега дана отварају се изложбе у децих диспанзерима свих рејона и радница децеј рубља у улици Филипа Кљајића у четвртој рејону.

У уторак 27 октобра отвара се деци ресторан у предузећу чекаонице „Мајка и дете“ на Главној београдској железничкој станици. Уређење чекаонице спровео је Градски одбор Црвеног крста.

Истега дана одржавају се родитељски састанци у свим де-

цим јаслама на којима ће лекари одржавати предавања о нези деце.

У среду 28 септембра одржавају се свечане конференције у свим рејонима на којима ће се предати дипломе и поклони мајкама, које су најбоље одгојиле и у социјалистичком духу напита своју децу. Том приликом наградиће се и најбољи службеници из установа деце заштите. На овим конференцијама одржаће се предавања са темом „Брига наше народне власти о деци“.

У четвртак и петак 29 и 30 септембра одржавају се предавања на народним универзитетима, по предузећима, школама и објавиштима за родитеље у области васпитања и образовања деце. У исте дане заказани су састанци социјалних и старатељских актива у свим рејонима у циљу обраде „Основног закона о односима родитеља и деце“.

У суботу 1 октобра отварају се ново израђене деце јасле на Карабурми, Трени децих диспансер у Седмом рејону и Станица за скупљање жештог млека у децим диспансеру Осмог рејона у Земуну.

У недељу 2 октобра приредују београдски пионир пријем руководиоца Партије, народних власти и масовних организација у Београдском народном позорини на коме ће пионерско културно друштво „Бонко Вуха“ дати комад „Златна медала“.

У понедељак 3 октобра одржава се састанак Градског одбора за прославу Деце недеље који ће размотрити постигнуте резултате такмичења и доделити похвалнице најбољим децим установама и радним колективима.

Градски одбор за прославу Деце недеље

Велики успеси наших спортиста

Прошла недеља донела је велике успеси нашим спортистима у земљи и иностранству. Лакотлетичари, фудбалери, кошаркаши, тенисери, пливачи и стрелци постигли су велики број победа, а многи њихови резултати дошли су у ред најбољих европских и светских рекорда.

Један од највећих својих успеха до сада постигли су наши атлетичари прошле суботе и недеље у Загребу, где су убедљивом разликом и сјајним резултатима европске и светске вредности победили мушку и женску репрезентацију Швајцарске. Колично је наша атлетика напредовала од ослобођења најбоље се види по томе што до сада нису оборена само три првотна рекорда: у трчању на 100 метара, у трскоку и трчању на 110 метара са препонама. Сви други рекорди су далеко исправљени.

Швајцарци, иако су током последњих година имали значајне успехе, нису могли да се одупру много бољим нашим атлетичарима и атлетичаркама. После победе над Аустријом, Белгијом и Луксембургом и победе „Партизана“ над првацима Француске и Белгије, наша атлетика је забелижла још један свој успех. Од 29 дисциплина Југословени су победили у 23 — од тога је 15 двоструких победа. Десет наших националних рекорда је пало, а неколико изједначено, док су Швајцарци оборили такође своја четири рекорда.

Постигнути резултати су изван редни. Хитцем од 56,83 метара бацач кладива Губијан заузео је четврто место на свету у овој години. У бацању кугле Марија Радосављевић је дошла на шесто место. Воље резултате од ње имају три атлетичарке Совјетског Савета, једна Чехиња и једна Италијанка. Колединова са сво-

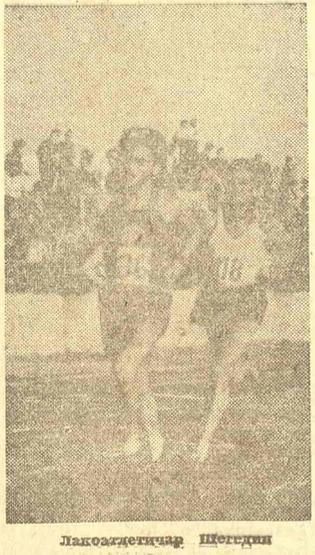
јих 5,67 м. у скоку у даљ дели девето и десето место на свету. Бољи резултат од наше штафете 4x100 м. за мушкарце имају у Европи само Мађарска, Италија и СССР. Женска штафета 4x100 м. дели девето и десето место. Саболонић, који је изједначио рекорд на 400 м. налази се на осмом месту у Европи. Бринад у скоку у даљ дели двадесето и тринаесто место. Михаљич у трчању на 10.000 м. заузима двадесет и треће место на свету, а Шегедин у трчању на 5000 м. два десет седмо место. У бацању копља Марија Радосављевић и Мирко Вујачић заузимају двадесет пето место. Рекорд Вутјеа на 100 м. такође се уврстио међу најбоље у Европи.

Наши фудбалери су постигли нове успехе. Државна репрезентација је и по други пут победила Израел. Са голдиференцијом 11:2 наши фудбалери су се квалификовали за друго квалитетно светског првенства и састају се са Француском 9 октобра у Београду и 30 октобра у Паризу. Игром нашег државног тима на последњој утакмици не можемо бити задовољни. Према досадашњим извештајима, тим је играо прилично слабо, а нарочито је навала била растргана. Ова чињеница указује на потребу врло озбиљних припрема нашег државног тима за сусрет с Француском која је далеко тежи противник од Израела.

Сплитски „Хајдук“ је седминестом утакмицом завршио своју турнеју по Аустралији. „Хајдук“ је добио петнаест игара, једну изгубио и једну играо нерешено. Укупна голдиференција од 7:20 претставља велики успех Сплитана. На овој турнеји „Хајдук“ је шест пута победио репрезентацију Аустралије. Према плану аустралијске штабне „Хајдук“ је

пружио најбољу игру од свих фудбалских тимова који су гостовали у Аустралији.

Кошаркаши „Црвене звезде“ по стигли су до сада своје највеће успехе. Они су на турнеји по Француској добили све четири утакмице. Победили су градеку репрезентацију Клермон Ферана са 47:21, Уленис из Лиона са 42:32 и прваци Француске Асфеља из Лиона са 38:38. Екипа „Црвене звезде“ приказала је сјајну игру пуно лепих комбинација и успева да победи своје врло јаке противнике. Победа над првацима Француске претставља велики изненађење, с обзиром да кошарка код Француза има велику традицију, а код нас се игра тек од ослобођења.



Лакотлетичар Шегедин

Шах Квалитетни шах на полуфиналним турнирима

У Врњачкој Вани, Сплиту и Херцеговном завршени су полуфинални турнири за овогодишњи шампионат ФНРЈ у шаху. Такмичења су спроведена у најбољем реду, показала су да се квалитет нашег шаха стално уздиже. Сви учесници су посведочили лепо теорјско знање, а често су применили и властите теоријске новости.

Међу млађајцима (кратким партијама) истиче се кратка партија Јаношевић — Јињк. Кишчић из десетог кола полуфинала у Сплиту. Пријем је применено скандинавску одбрану, али је нетачно

играо у отварању и брзо изгубио. Вели: Јаношевић — Пријем Кишчић

1. e2-e4, d7-d5; 2. e4:d5, Dd8:d5; 3. Sb1:c3, Dd5-a5; 4. d2-d4, e7-e5; 5. Dd1-h5, Sb8-d7; 6. Lf1-c4, g7-g6; 7. Dh5-e2, Lf8-b4; 8. Lc1-d1, Sg8-e7; 9. Sg1-f3, e5:d4; 10. scd-d5! Lb4:d2+; 11. Sf3:d2, Dd8-c3; 12. Sc2-e4, Dc5-c6; 13. Lc4-b5, Dc3-d5; 14. Se4-f6+, Ke8-d8; 15. Sf5-d5, Sf7:d5; 16. 0-0-0, Th8-e8; 17. Dc2-f3, c7-c6; 18. Td1:d4, Sd7-e5; 19. Df3-f6+, Te8-e7; 20. Th1-e1, Lc8-e6; 21. Te1:c3, Sc3:predaje



Почела је нова школска година



Училишнице, ходници и дворници школска година почела су оживљени. По школским просторима, које су читави три месеца биле празне, опет се весело разлике пријатан младалачки смех. Велики број ученика и ученица гимназија и

средњих стручних школа вратио се са ведро проведеног одмора. После једномесечног рада на акцијама, на којима су физичким радом ојачали и оспособили своје тело, ови ученици су провели месец дана на колективном летовању. Освежени одмором на чистом ваздуху, они

имају довољно снаге за нове напоре и задатке који их очекују у овој школској години. Учење је опет њихов основни и најважнији задатак, а успех у овој години значајне још један прилог остварењу Петогодишњег плана.

Трајан критике и предлога

Нашој редакцији свакодневно стижу дописи у којима грађани указују на неpravилности на које nailазе у свакодневном животу. Често то није само критика, већ се у неким писмима износе случајеве пожртвованог рада и залагања на послу, културног односа неких продаваца према грађанима, брзе услуге и друго. Поред дописа из Београда, редакција добија и писма из других места.

добила телефонска веза, перонска карта, тачна тежина итд. доста се често кааре. Али, и поред тога на неким местима их још увек има. Један такав аутомат који треба да по убаченом динару да тачну тежину, а о коме је изишао допис у нашем броју од 26 прошлог месеца, као о „Али која гута динаре“ а остаје без одговора, налази се у холу Железничке станице.

је „сасвим неразумљиво“ Обавештајни биро, са улаза у станицу (са београдске стране) премоштен на излаз. Према томе, Београђани који желе да добију неко обавештење принуђени су да купују перонску карту да би дошли до Бироа. Кратко време по објављивању овог дописа отворен је још Један Биро — сада опет на улазу. Ово је уствари још срећније решење.

Али, да не би сва та запажања грађана остала само мртво слово на хартији, да би критика уродила плодом и учинила да се грешке исправљају, наша редакција ће проверавати сваки случај који буде изнет у допису, испитивати да ли су надлежни предузели мере да се неправилности отклоне, или не. И они случајеви по којима су предузете мере за исправљање грешака и они о које су се надлежни оглушили, биће изнесени у рубрици која ће носити назив „Трајан критике и предлога“.

Изгледа да су надлежни из Управе железничке станице прочитали допис који је изишао у нашем листу, јер вага више не гута динаре. Али, о мерењу нема ни говора. Ако вага не може да се оправди, треба је сасвим уклонити, да људи не би губили време око ње. А ако је за оправку, нека се оправља што пре.

У истом броју нашег листа, у допису под насловом „Неизлечиве ране на асфалу“ — писац скреће пажњу на голму испоканог асфалта пред самим улазом у биоскоп „Звезду“, преко које се посетници биоскопа спотичу, јер је она обично заклоњена светом коју чека да уђе у салу. Од извесног времена те је гомила нестала, и тротоар је зараван, тако да, поред тога што је прилаз биоскопу пријатнији, улици пријатније и уредније делује. Тако би постепено требало лечити све „ране“.

У броју 28 нашег листа, од 19 прошлог месеца, изишао је допис под насловом „Вратоломије на Теразијама“. У овом допису један грађанин скреће пажњу на рупу у асфалу која се налази у самом центру града, на Теразијама испред ограђеног плана до Министарства трговине и снабдевања ФНРЈ.

у нашем листу од 15. о. ж. изишао је допис, у коме се пише о „дебелим слојевима“ прашине која покривају Цетињску улику скоро целом њеном дужином. Познато је да се ту подиже две велике станбене зграде. Познато је, исто тако, да се и прошле године зидало, и да није било прашине.

Није довољно за правилно снабдевање грађана воћем и поврћем, да је ово добро понело, тојест да га код произвођача има у довољним количинама. Свакако да је и то један од услова да пијаче буду снабдеване, али не и одлучујући. Шта вреди што произвођач да велике количине робе, ако се она лошим транспортом доноси на пијаче избуђана, иструлела и угњечена. Тиме се знатно смањују количине робе која може да се употребити, јер, сасвим природно, ни ко неће да купи робу која није свежа. А на нашим пијачама, нарочито по градским продавницама, налазимо на воће и поврће које лежи на тезгама недоговољно свеже.

Данас је нека недеља како је овај допис објављен, а рупа у асфалу још увек стоји. Међутим, како писац дописа наводи „Лукотина би се могла извести што би се полудила, или прекрила неком даском“.

Допис који је изишао у нашем листу требало би да послужи као опомена Колеџијалном поверљивом штабу кад се до сада нико из тог одељења није сетив да би ту улику требало само чешће полизати. С обзиром на велику страву и коњу којом је поплаћена, вода би се сјурала у долину и собом однела све те наслаге прашине. А колико је нама познато, Београд не оскудева у води.

Десет се, на пример, да је једанаестог овог месеца на железничку станицу Дунав стигло двадесет вагона разог воћа и поврћа. Ова вагони су али зирани једанаестог у тринаест часова, а исповарени су тек два наестог овог месеца у шестнаест часова, што значи да су сви пали под лежарину. Осим тога, воће и поврће које је издржало пут и још дуго прележало чекајући на истовар, сигурно није било у најсвежијем стању кад је пристало на пијаче. Код Куле Небојне једна дереглија, власништво предузећа „Космај“, пуна воћа и поврћа, чекала је тринаест часова на истовар.

Вазни аутомати који су некада постојали, а гдегде их још има по нашем граду, и у које треба убацивати метални динар да би се

Обавештајни биро Железничке станице од драгоцене је помоћи и онима који долазе у Београд и онима који одлазе из њега. За тренутак грађани знају у којој доба који воз полази, у које долази, када треба да настане прекинуто путовање итд. Недавно смо добили писмо од једне читатељке у коме каже да

ПИСМА

Уредништво

ЗАПУШТЕНИ ДЕЧЈИ ВРТИЦИ

Са много радости подражали су родитељи одлуку да се на празним плачевима у Београду изграде дечји вртићи. И трајани су са много готовости радали на уређењу вртића, знајући да ће они пружити могућности деци да се несметано играју и одвојити их од улице.

Међутим, после године и више дана многи од ових вртића су запуштени, нема више у њима ни љубљакца, ни класикација, ни вртешки. Остали су само стубови и празни базени за песак. Негде су чак, несвесни грађани, почели и опраду да разнесу. Тако је са вртићима на Булевару Црвене армије бр. 197, у Курсулиној улици бр. 10, у улици Маршала Тодбузина, Француској и на многим другим местима.

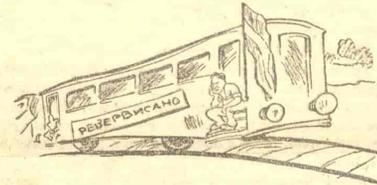
Сматрам да би основне организације, у којима се налазе сви вртићи, требало да воде рачуна о њима и да се старају да се сви кварови оправљају на време, како вртићи не би постали рупло и места где деца могу само да се позледе и испрљају.

Момчило Певић

„Резервисани“ вагони из Рита

Када су бригаде Народног фронта првих недеља одлазиле у Панчевачки Рит, није било никаквих непотребних гужви приликом повратка. Међутим, последњих неколико недеља почело је да улази у праксу да се „резервисани“ вагони за повратак. У почетку су то чиниле само поједине бригаде и због тога није било пометње. Али, осамнаестог овог месеца, када су бригаде у великом броју почеле да прилазе вагонима, чули су се громки узвици: „Не може! Овде је резервисано за ту и ту бригаду!“

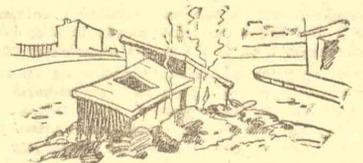
Показало се да је у Врбовском, где су радили бригаде Другог и Петог рејона, одмах после ручка, по неколико чланова бри-



гаде напуштали посао и са бригадом заставод одлазили на станицу да „резервису“ вагоне за своје бригаде. Заставе су стављане на вагоне, и са једне и друге стране врата поседали су другови — „резервисти“.

Отуда се и десило да су вагони већ унапред били „пуни“. Отуда је и дошло до несугласица. Како приликом поласка са станице Дунав овога иста, и како је могуће да се једним примерним редом укрцавају бригаде за бригадом и рејон за рејоном, то је сасвим разумљиво да се ово може и треба да изведе и приликом повратка „Резервисане“ вагона на овај начин у опрци је са фронтвским радом и са односом који треба да влада међу члановима Фронта. Јелена ЈУКИЋ

Због недостатка контроле



На углу Француске и Скендер-Багове улице стоје, поред електричног трансформатора, два велика сандука за прикупљање улочног смећа. Само — контролни органи не воде рачуна о правилној употреби ових сандука и због тога чистици редовно просијавају пуна колица смећа поред сандука, уместо у њих.

Овај случај није усамљен. На много места у Београду чистици спроводе ову своју упронегну праксу, што изазива нагомилане љубрета, сакупљање мува и распрострањене загада, који смета читавој околини. Требало би спровести потпунију контролу у интересу хижијене у граду. М. Ш.

Незгодна станица

Аутобус Београд — Ваново Брдо, на својој путу ка Вановом Брду, стаје код „Мостара“, баш на самој избуђици код трамвајске пруге, тако, да онима који ту излазе из аутобуса, може лако да се деси да испоче пред трамвај. Исто тако, они су изложени аутомобилима који налазе, јер је место веома непогодно. Далеко би боље било да овај аутобус стаје мало ниже, тамо где аутобус код „Мостара“ скреће улесно. На том месту и терен је много равнији. Н. П.

Због слабог транспорта омета се правилно снабдевање града воћем и поврћем

Рејонска предузећа за воће и поврће и задруге врше превоз робе директно у пијаче магацине, док предузеће „Космај“ око педесет од сто робе истоварује у свој централни магацин, пошто је откупно предузеће и не даје робу рејонским предузећима.

Код предузећа „Космај“ квалитет воћа је слаб, што долази услед неправилног транспортног вагона којима се врши превоз нису подешени тако да се воће и поврће у њима не квари, већ су сасвим затворени и немају никакве вентилације. Тако је овом предузећу почетком овог месеца упућено два вагона шаргарепе, која се мало задржала у путу, а када је приспела била је за шездесет од сто неупотребљива за пражање. Предузеће је било примуђено да ову шаргарепу преда кланици. Дешава се и то да откупне станице не добијају на време наручене вагоне, што исто тако утиче на квалитет робе. Таква је случај са брескама, које су услед дугог чекања на превоз, стигле у врло лошем стању и, вероватно, ће се употребити за цибуру. Исто то се дешава и са шљивама које су стигле за педесет од сто убуђале, а стоне јабуке за двадесет од сто труле. Лубенице су приликом истовара испуцале за петнаест од сто, те не могу да се употребле за продају. Паприка је приликом утовара поменана, тако да сада у магацину ле-

же бабуре, туршијаре и зелене ситне паприке на једној гомили. У августу је пристало само осамдесет килограма парадајза, који је у путу сасвим пропао. У истом месецу, услед рђаве манипулације, пропало је 4.413 килограма кромпира 6.672 килограма купуса, 45 килограма црног лука, 364 килограма шаргарепе, 260 килограма краставца, 161 килограм зелени, 1.947 килограма кеља, 17 килограма патлика, 411 килограма парадајза, 22 килограма келерабе 356 килограма лубеница. Све покварено поврће бацено је, сем лубеница, које су продаване по нижим ценама, за сточну храну.

Претоваривање робе обично се врши четири пута: прво се исповарује из вагона и ставља у магацин, затим се транспортује у пијачне центре, истоварује у магацине на пијачи и најзад, се из магацина распоређује по тезгама.

На Каленића пијачи постоје два павилiona, једна тезга и један магацин предузећа „Космај“. Дешава се неких дана да павилioni не припреме робу за продају скоро до 6,15 часова. Магацин за смештај робе врло је мали и у њему нема светла. Предузеће планира дневно потрбу воћа и поврћа, али те потрбе не испуњава. Роба не стиже павилioni: једног дана дође по двадесет вагона, а следећих дана уопште не долази. Истина, предузеће је неколико пута постављало откупним станицама да воде рачуна о испуњењу дневних планова испоруке робе. Али у том правцу се мало постигло из разлога што је врло тешко ускладити план набавке са пла-

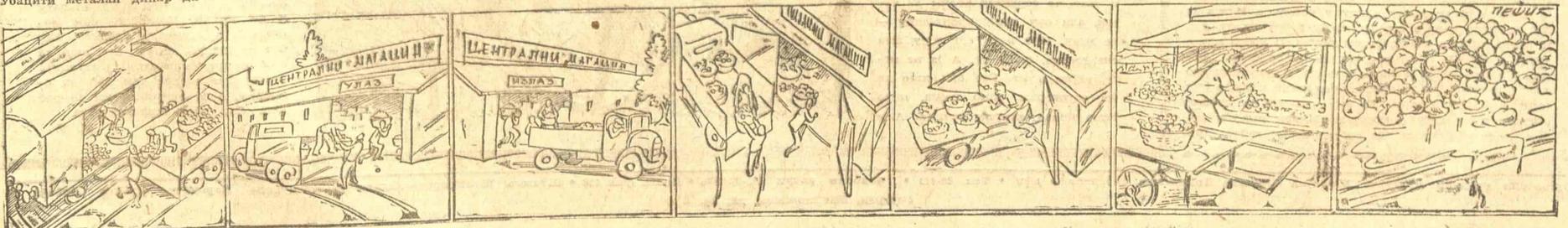
ненима радних задруга и пољопривредних добара. Осим тога, и произвођачи врло често одуговлаче са испорукама својих производа. Башко је истина да се рад синдикалне подружнице у овом предузећу уопште не осећа. Исто тако, није одржан ни један састанак са продавачким особљем, на коме би се детаљно претресало рад и указало на пропусте. Такмичење се врло слабо одвија, за шта сноси кривицу синдикална подружница, која је била дужна да га покрене.

У погледу амбалаже предузеће „Космај“ не стоји најбоље, због тога што се велики део налази код рејонских предузећа за воће и поврће и то за десет вагона робе. Дирекција је више пута инсистирала да се врати према амбалажа, али предузећа врло споро враћају. Новопроизведена амбалажа не може да подмири потрбу предузећа, ма да се дневно производи око седам стотина сандука.

Као што смо у напред изнетим примерима показали, најбољније питање и за предузеће „Космај“ и за сва предузећа за воће и поврће јесте питање транспорта. Роба која се шаље са откупних станица често се задржава у путу, откупне станице не добијају специјалне вагоне за воће и поврће, већ оне који су одређени за житарице или друге производе, нити их добијају за оне дане када их требају.

То су, углавном, тешкоће са којима се боре предузећа која снабдевају наш град воћем и поврћем. Требало би испитати све могућности за отклањање тих тешкоћа, јер ће само тако грађани моћи да добију све плодове које наша земља обилато пружа.

Песма о транспорту



Мртво море

Сатира „Мртво море“, чији одломак доносимо, приказује тешке прилике и политичко мрачањство Србије у времену кад је Домановић живео.

Ја сам врло много путовао по свету. Неки то верују, а многи не верују, већ држе да сам ја то уобразио. Чудновато! Уосталом, што рекао неко, цела ме се ствар не тиче ништа. Главни је да ја држим да сам врло много путовао.

Путујући по свету, човек види свашта, често што ни у сну није свео, а камо ли будан могао замислити. Читао сам у једним енглеским новинама како је цела енглеска штампа напала нацистичке прецине Енгелса, који беше написао некакав путопис кроз Србију. Читао сам и тај путопис и изгледа ми доста веран, али му нико од Енгелса није веровао ни да постоји нека земља Србија, а камо ли оно што он пише о тој земљи. Називали су га занесеним, па чак и лудим човеком. Ето, сад нека виде критичари да се у свету све може видети, па да не вичу једнако: није верно, не одговара природности; личности као да су пале с месеца (а не виде како и поред њих и поред нас пролазе свакодневно толике индивидуе, које су много горе него да су с месеца пале), а већ њихов стереотипни, црвен коички, што се, не знам, провлачи кроз дело, куда ли бестрага, износио ми наврач главе.

Ето, дакле, тако и ја, путујући највише на једно дивно друштво, управо место, државицу, шта ли. Прво нашо највише у тој земљи (кадје баш да је тако клот зовемо) беше неки политички збор.

— Лепо, бога ми; куд ја да натрапам на то чудо! — помислим у себи, и би ми непријатно, јер сам се у Србији већ и одвикао од политичких зборава и учешћа у јавним пословима. Све се то једно с другима друштвено и измирило, па нема човек с ким ни да се честито завади.

Изнамало сам се. Збором руководи претставник власти у том крају земљице, ваљда га зову окружни начелник, а он је и сазивач политичког збора.

Многи грађани дремљиви, подбули од спавања, а неки дремају стојећи, уста им полуотворена, очи затворене, а глава им климала лево, десно, горе, доле; занјакну се по две грађанске главе јаче, ударе се, прену, оба политичара погледају ту-пунгвим погледом један другог, не изненаде се ничему, очи им се опет затворе и главе клималају ревносно и даље. Многи легли те спавају, и жркана се разлиже, да је милина чути. Многи су, додуше, будни, али трљају очи и зевају слатко и гласно, те као да помажу, ради боље хармоније, оним што хрчу у хор. Погледам, кад са свија страна пандури носе на леђима прађане. Сваки ухватио по једног, па га носи на збор. Неки мирни, буче и гледају равнодушно око себе, неки заспали, а неколицина њих се прађакају и отимају. Неке упорне дотерају везане.

— Какав је ово збор? — питам једног.
— Ко ти га зна! — одговори ми равнодушно.
— Ваљда није опозиција?
— Опозиција! — одговори, опет не гледајући ни ко га пита.

— Па зар власт сазива опозицију на збор и још људе силом доводи? — упитам.
— Власт!
— Па зар против себи?
— Сигурно! — одговори ми с досадом, као у некој недоумици.

— Можда је збор против народа? — упитам.
— Можда! — одговори онај на исти начин.
— А шта ти мислиш? — упитам.
Он ме погледа тупо, безизразно, слеже рамењима и расхрипа руке, као да би рекао: „Шта ме се тиче!“

Оставим га, и хтедох прићи другом, али ме нешто лице без икаквог израза одврати од тог лудог, безуспешног покушаја.

Одједном чух неки љути глас:
— Шта то значи? Нијко живи неће у опозицију! То се не може даље трпети! Све саме присталице уз владу и власти, све послушно, све мирно, па то тако из дана у дан, да се човеку већ згади и на ту послушност.

— То је диван и образван народ! — помислим у себи, и позавидим тој идеалној земљици, ту ваљда ни покојна стрина не би хукнула, ни предвидела какву опасност. Људи образовани и послушни, мирни, много више него што је од нас деце и тражио онај добри, стари учитељ, јер њихов мир и добро владање обљугава чак и самој митрополитској полицији.

— Ако ви тако продужите даље, — виче начелник оштро, љуто, — онда ми уместо окренути друти лист, па ће влада указом постављати опозиционаре. Час посла, а тога, ако нисте знали, има у другом свету; за вољу крајње и оштре опозиције против данашњег режима поставља се тај и тај, с годишњом платом од петнаест хиљада динара. За чланове главног одбора опозиције странке: тај и тај, тај и тај, тај и тај, па хајд! Па, онда, за опозиционере округа тога и тога: тај и тај, тај и тај, па мирна Крајина. Не може то овако више. А влада је већ нашла пута и начина да покрене један лист против себе. Зато је већ почела водити преговоре и нашла добре, поуздане, верне људе.

Грађани, односно опозиционари, гледају дремљиво у начелника и на њиховим лицима се не опажа никаква промена. Нити их то изненађује, нити их бучи, нити радује — апсолутно ништа. Као да начелник ништа није ни говорио.

— Дакле, ви сте сад опозиција! — вели начелник. Свет гледа у њега и ћути мирно, равнодушно. Он узме списак свију присутних, односно дотераних на збор и поче прозивати.

— Сви су ту! — рече после прозивке задовољно. Начелник се загури на наслов од столице и пропрља руке од задовољства.

— Е доброооо! — рече с осмехом на лицу. — Сад, у име бога, да почнемо!... Вап је задатак као противника владиних, да владу нападне нацистичке и да осудите њен политички рад и правац политике и спољне и унутрашње.

Свет се мало по мало поче прибрати док се тек један пропе на прст и диже руку, па прозвуче слабаким гласом:

— Ја знам, молим господине, једну причу о опозиционеру.

— Е, деде причај!

Грађани се мало нахвата, промрда рамењима, па узме причати таквим тоном, да више изгледа да кукуриче, исто онако као што смо ми одговарали у основној школи и прециравали поучне приче:
— Била тако два грађанина: једноме било име Милан, а другом Илија. Милан је био добар и послушан грађанин, а Илија opak и неваљало. Милан је слушао своју добру владу у свему, а Илија је био неваљало и није слушао своју добру владу, већ је пласоо против владиних кандидата. И добра влада зовне к себи и Милана и Илију, па ће рећи: „Добро, Милане, ти си добар и послушан грађанин; ево теби цуно пара, и добићеш поред своје службе још једну с бољом платом. То рече, па пружи добром Милану цуно кесу с новцима. Милан пољуби добру владу у руку, и оде весело својој кући“. По-

том се окрете Илији, па рече: „Ти си, Илија, рђав и неваљало грађанин, зато ћу те ухапсити и одузети ту плату што је примаци, па ћу је дати добрима и ваљавима“. Добрише дандари, и одмах ухапсисе рђавог и неваљалог Илију, те је много патио и ожалостио своју породицу. Тако пролази сваки онај који не слуша свога старијега и своју владу.

— Врло добро! — рече начелник.
— Ја знам, молим господине, чему нас учи ова прича! — рећи ће други грађанин.

— Добро. Кажите!
— Из ове приче видимо како треба бити веран и послушан својој влади, па да човек срећно поживи са својом породицом. Добри и послушни грађани не раде као Илија, па их свака влада воли! — говори опозиционар.

— Лепо, а шта је дужност доброт и послушног грађанина?
— Дужност је доброт и родољубивог грађанина, да се удруже димне из постоље.

— Врло лепо, то је права дужност. Има ли још која?
— Има још.

— Које су!
— Да се грађанин обуче, умље и доручкује.

— Па онда?
— Онда изађе мирно из своје куће, и иде право на свој посао, а ако нема посла, онда иде у механу, иде чека време ручку. У подне тачно долази опет мирно својој кући и руча. После ручка попије кафу, опере зубе и легне да спава. Кад се добро испави, грађанин се умље и иде у шетњу, па онда у механу и, кад дође време вечере, долази право својој кући те вечера, а после вечере легне у постелу и спава.

Многи од опозиционара испричаше по једну мудру, поучну причу и објаснише чему нас та прича учи. Затим опозиционари пребоше на своја убеђења и принципе. Један предложи да се збор заврши и да сви заједно оду у механу на чашу вина.

Ту се мишљена поделице, и мораде доћи до бурне дебате. Нијко више није дремао. Дође гласање у начелу. По свршеном гласању начелник објави да је предлог прихваћен у начелу, да се уопште иде у механу, и сад дође претрес у појединостима: шта ће се тамо пити?

Једни хоће вино и соду.
— Нећемо, — вичу други, — боље је пиво!
— Ја из принципа не пијем пиво! — вели један из прве групе.

— Ја, опет, из начела не пијем вино.
И тако се појавише многи принципи и убеђења, и отвори се бурна дебата.

Неки поменише кафу (они су у ужасној мањини), а један измече њих извади сак, погледа и рече:

— Три часа и пет минута! Ни ја сад не могу пићи кафу. Ја из принципа пијем кафу само до три часа по подне, а после тога времена ни за живу главу.

Дође, после многих говора, који су читаво после подне трајали, до гласања.

Начелник се, као ваљан претставник власти, држао објективно и правично. Ничим није хтео утицати на слободу гласања. Свакоме грађанину дозволио је да мрљивим, парламентарним путем да свој глас за своје убеђење. Уосталом, сваком је то право и законом дато, и нашто га онда одузимати? Гласање је текло у највећем реду.

По завршеном гласању, устаде начелник с ваљаним, озбиљним лицем, као што дољикудје претседнику политичког збора, и још важнијим гласом објави резултат гласања:
— Објављујем, да је огромном већином победила група која је за вино и соду, затим долази мало мањи број фракција за чисто вино, затим фракција за пиво. За кафу су гласала тројица (двојица за сламку, а један за корчију), и најзад један глас за меланж.

Тај је и иначе, заборавих поменути, био започео говор противу владе, али му маса загуши грајом тај детињаст и пад. Он онда, мало доцније, поче говорити, како је противан и оваквом збору и како то није збор опозиције, већ је власти пало на ум да се прошали, али га и ту остали виком и грајом спречише да говори. Начелник после тога похута мало, па додаде!

— Што се мене тиче, ја ћу пићи пиво, јер мој господин министар не пије никад вино и соду.

Наједанпут се опозиција покореба, и изјавише сви да су за пиво (сем онога што је гласао за меланж).

— Ја нећу утицати на вашу слободу — рече начелник, и тражим од вас да останете при свом убеђењу.

— Боже сачувај! Нико неће да чује за убеђење, и узеше доказивати како је то гласање случајно и узеше доказивати како је све то лепо сврши, и одоше после дугог и мучног политичког рада у механу. Пиво се, певало, напијаше су здравце и влади и народу, и у неко доба ноћи сви су се мирно и лепо развили кућама.

Сутрадан начелник је послао шифром извештај влади о јучерашњем политичком збору. Извештај гласи:

„У мом се округу појавила јака политичка струја противника данашњој влади. Покрет сваког часа хвата све више и више маха, тако да се ја бојим да не дође у питање отстанак данашње династије. Упогребљавао сам све мере које сам могао, и сва средства што сам их имао на расположењу, да спречим ово зло, али, како се тај опозициони, управо револуционарни покрет јавио нагло, као бујица, то су сви моји покушаји били узалудни, и револуционари су се насилно искупили у огромном броју јуче по подне на збору. Из њихових оштрих и дрских говора, видео сам, да су анархистичких начела и да у тајности ситуиру спремају буну и преврат у земљи. Напоследку, после мучних и тешких напора, једва сам успео да збор растурим, јер је мотло бити велике опасности, пошто је један

између њих чак претио како ће они оборити монархију и увести републикански систем владавине.

„У прилог под ./. шаљем учтиво Господину Мизанстру списак најопаснијих личности (ту је био као коловоза онај особинак што пије меланж, „цукер-васер“, шта ли беше, затим она тројица што су били за кафу) и молим за наређење шта даље да предузмем у овако важним и судбоносним приликама по нашу земљу.“

Начелник је одмах, после тако крутних услуга што је учинио земљи и управи земаљској, добио одликовање и класу. Сви они опозиционари дошли су да му честитају, и на томе се ствар сврши.

После свршеног збора запитао сам био једног:
— Зар код вас нема људи што се баве политиком?
— Било је и тога.

— Па?
— Ништа... Будалаштине!
— Што будалаштине?
— Остави се, молим те; ко ће да ми води политику?!... Починио је то један!

— Па шта учиши?
— Луд човек! Шта има да учиши?!... Знамо га сви; и ко је, и откуда је, и чији је син, и шта једе у кући. Отац му био мајстор, али последњи човек, а он отишао у школу, млатио се негде по свету, па дошао натраг и започео да ми прича: треба овако, треба онако, па не знам уређење, па закони, па устав, па грађанска права, па слобода збора, па избори... Ма'ви, молим те, вазда је он бунцао којешта!

— Па шта му ти кажеш?
— Ништа! Шта да му кажем? Гледам га, па се смејем. Знам њега; нема хлеба честито да једе, а знам му оца и фамилију. И он да ми прича шта је устав и слобода?!
— Можда зна човек?! — рекох.

— Остави, молим те, бар њега знам колико је тежак.
— Па шта урадиш?
— Шта ће да урадиш?... Чита неке књиге, трчи из места у место, авитије нешто, скупи неколико њих, држали неке зборове. Хапсисе га, кажњаваше, прогнаништво. Кажем му ја једном: „Што се заносиш као дершете, те не гледаш свог посла. Видиш да си луд човек?!“

— Шта му други велеш?
— Пукосе људи од смеха. Кад изиђе из затвора, па прође улицом, тек онда настане смех:
— „Наје ли устав?“ — упита га неко, а цела улица у смех.

— Море, што је било шале с њим, то нема. Неки пут да се испрвемо од смеха. И данас му остало име Тома Устав! — рече ми онај, и засмеја се тако да му сузе ударише на очи.

— Па шта је било с њим?
— Пропало је сиромак. Нема ни где ништа, а и службу му државну не даду... Будала. Његови другови по школи какве лепе положаје имају, а он тако. Није му нико крив. Додуше, хвале га да је био од свију њих најспремнији и најинтелигентнији, ал некако занесењак. Ништа није горе него кад човек уврти себи неке бубе у главу. Нашо се он да исправља нешто. Целом свету добро, а он хоће нешто нарочито, као да га ми не знамо, Сиромак!...

— Шта сад радиш?
— Море сад се опаметио, ал' доцкан! Ми га излечисмо од буба, а како је он био дурачан, ништа власти не би с њим учиниле. Пето, ми почесмо да терамо комедију, па га још њаволи прозваше „Устав“. Тако данас, тако сутра па почеше људи с њиме да праве шале где стигну, где стагу. Он се бори, бори, па малакса... Жао ми га јадника! Није био рђав!... Сад је паметан, озбиљан човек, не заноси се као пре. Повукао се готово сам за се, па се слабо с ким дружи. У сиротињи је, али га многи помажу. Свима нам га је жао, али сам је крив...
— Како сад људи с њим?
— Лепо!... Сад га не исмева ништо, воле га људи, а и жалимо га јадника!

Радоје ДОМАНОВИЋ



Тешке последице

Козеруца

Иа сам се поживим. Посвађао сам се са породицом и покварио радио апарат. Зашто и како — чућете. Дошла ми онамад фамилија у госте. Онако, навратили. Поседали, разговарали, као обично, о свему и свачему — дневног реда није било. Одмах да кажем, фамилија ми је исправна, фронтиска. Чика Лаза — једној њему није баш јасна она резолюција, де, она знате већ која, информбириска.

Он је тумачи некако на свој начин, даже: „Што јесте, јесте, није право што су ми узели кафалу“ иначе човек се запослио, вредан је, ради, али ето — тешко му да прежалми. Треба га разумети.

И тако, седимо ми, причамо. Мој син, мали је још, али ето на мене је, па већ зна свашта, узео и отворио радио, колико да се покаже пред гостима. Обрће дугме — кобајати тражи станице и оп — натрапа на Пешту.

Ја, право да вам кажем, не волим то. Слушао сам два три пута, па ми се смучило. Чардан и тако, те серенаде волим да чујем, али ону њену пропаганду — не могу. Има неки кад чују шта све говоре, смеју се. А ја не могу, нервира ме. Све бих хтео да им одговорим, тамо њима, иако немо право, кварим речник. А и

деца, имам их двоје, слушају, па ће, бојим се, научити да искују. Ипак отац сам. А да се уздржим, како ћу — кажите и сами. И зато ја одмах викнем детету: „Затварај то, сине!“

Чика Лаза, њему једнако у глави кафана — не велим да се баш још болзна колико вада, али умерено — нада се још, прижељкује, каже: „Та пусти да чујемо, шта се бојиш“.

А шта има да се бојим, нити је забрањено, нити жага зашто да се забрањује. Ја бих то, браћо, ако је до тога слободно пуштао јавно, на улицама, нек се чује, нек пуца пештанска брука. Али не би ваљало — кварити апетит грађанству.

Она остала фамилија и она вели: „Ајде баш да и ми чујемо ту Пешту“.

И тако пустим — нека прича. Ја сам се некако уздржавао домаћин сам, морам да трпим — а они слушање слушање, па почеше да се бује. Тетка Даринка каже: „И ју — ала лажу!“ Теча Стева, и он слуша, слуша, па плуцку. Иначе, он је, ко га зна човек чистунац, у собу улази у чаршатама, а сад ето — дошло му. Чика Лаза и он слуша,



Ја их потсекам да су они тражили да слушају — не вреди. Не вреди ни што их потсекам да је дете отворио радио, а не ја.

Ништа, каже, дете је твоје. Не владају собом, па не примају ни какве аргументе, а и ја право да вам кажем, и мени се смучило, па туп песницом по апарату и он умуче. Погрешно сам могао сам и дугме да окренем, али ето — дошло ми. И сад шта да вам ваздан причам. Ситуација је оваква: апарат сам дао на оправку, а у фамилији ми је расцеп. Све због информбириска.

М. Ђ.